

FORDÍTÓI ELŐSZÓ

A nációk elől Európát elhagyni kényszerülő idős Molnár Ferenc 1940 januárjában, éppen a hatvankettedik születésnapján érkezett meg New Yorkba, amint fogalmazott, „önkéntes száműzetésbe”. Molnárt hamarosan követte élete utolsó társa, titkárnője, irodalmi tanácsadója, az író szavaival „hőn szeretett barátja” (*dearly loved friend*), Bartha Vanda, akivel 1933-ban történt megismerkedésüket követően együtt vándoroltak városról városra az üldöztetés elől a fasizálódó Európában. Élete elkövetkező éveiben Molnár az elegáns manhattani Plaza Hotelben lakott Vandával, és hogy már Európában is jelentkező, az emigráns léttől a metropoliszban tovább súlyosbodó depresszióját enyhítse, szállodai szobájába elzárkózva a munkába menekült. New Yorkban már 1945-ben megjelent egy angol nyelvű önéletrajzi regénye, a két évvel később magyarul is kiadott *Isten veled szívem*, amely amerikai emigrációja első időszakáról és Vandához fűződő kapcsolatáról szól. A nála csaknem harminc évvel fiatalabb, törekeny nő 1947 augusztusában váratlanul meghalt, s Molnár ismét csak az íráshoz fordult, hogy a szeretett lény elvesztése okozta fájdalmát elviselhetővé tegye. 1950-ben megjelent a magyarul *Útitárs a száműzetésben* címmel ismertté vált, Vanda emlékére írt angol nyelvű memoárja, és még abban az évben, ugyancsak New Yorkban, egy színpadi jeleneteket tartalmazó kötete is, a *Stories for Two* (Történetek két személyre), amelynek mindmáig nem született magyar fordítása. A tizennyolc jelenet mindegyikének létezik magyar előzménye, még ifjúkorában Budapesten megjelent prózai írásaiból válogatta őket. Az eredeti szövegeket maga az író dramatizálta német nyelven, mivel a fordítója vélhetően nem tudott magyarul; Barrows Mussey aztán németből ültette át őket angolra. A *húsvéti kalap* címmel itt közölt jelenet (Mussey fordításában *The Easter Bonnet*) eredetije, A *ciklámen kalap* Molnár *Ketten beszélnek: tárczák, rajzok* kötetéből való, amely a Franklin Társulat kiadásában 1909-ben jelent meg. A *húsvéti kalap* (akár csak a többi tizenhét) mégis új műnek tekinthető, nem csupán a drámai műfaja miatt, hanem azért is, mert Molnár Ferenc igyekezett az ottani társadalmi viszonyok figyelembevételével átírni, „amerikanizálni” az eredetileg az Osztrák–Magyar Monarchia miliójében játszódó történeteket. Fő érdekességük talán éppen ebben rejlik: megmutatkozik, hogy a századfordulón még a mélyen beágyazódott feudális társadalmi struktúra nyomait viselő országban született prózai alkotásokat hogyan lehetett egy modernebb, a második világháború után soha nem látott fejlődésnek induló kapitalista társadalom jellemző viszonyaihoz igazítani.

Kádár Judit